

KULTURNA DEDIŠČINA ZA DRUŽINE

Naši gasilci

mestna knjižnica Ljubljana

JUBLJANSKE
iz Slovanske knjižnice
ZGODBE

ZGODOVINA GASILSKEGA DRUŠTVA LJUBLJANA MESTO

Prvi opisani požar v Ljubljani sega v leto 1371, prizadel pa je Gornji in Mestni trg ter rotovž. V naslednjih stoletjih je po mestu pustošilo še nekaj večjih požarov, med katerimi je bil najhujši tisti iz leta 1886, ko je strela udarila v cesarsko smodnišnico na Gradu. Eksplozija, ki je sledila, je bila tako huda, da ni ostala nepoškodovana niti ena hiša v mestu. Nad mestom se je valil gost dim, samo hrabrosti meščanov pa gre zahvala, da je bil požar omejen le na področje Starega trga.

Da bi na požar pravočasno opozorili, so organizirali nočno čuvajsko službo. Čuvaj je ponoči krožil po mestnih ulicah in pazil, da se kje ne pojavi ogenj. Ko je v grajskem stolpu odbilo polno uro, je čuvaj ponovil uro in zapel meščanom, da je vse mirno. Če je opazil sumljiv dim, je s trobljenjem v rog ali z bitjem plati zvona opozoril na nevarnost. Kasneje so bitje plati zvona nadomestili s strelom iz topa. Tak način alarmiranja se je obdržal vse do konca dvajsetih let 20. stoletja.

V starem požarnem redu iz leta 1825 lahko vidimo, kakšna pravila so veljala nekoč:

- *„Kdor dela ponoči pri prosti, nezavarovani luči, naj se kaznuje z 1 tednom zapora.“*
- *„Teden dni zapora in palico dobi, kdor kadi v hlevih, kozovcah, parnah za seno ali slamo. . .“*
- *„Če gori v kraju, kjer je komisijška gosposka, mora priti komisar „v lastni peršoni“*
- *„Kdor z gasivno škropivnico ali eno drugo vode polno posodo nar prejd (najprej, prvi) pride k požaru, dobi 2 fl. za plačilo, ta drugi 1 fl. iz dinarjov policiske kase. . .“*

Gasilski voz, ki ga je vlekel konj

Štirikolesna ročna brizgalna

Leta 1858 je zagorelo v Cukrarni, gorelo je teden dni, v Ljubljano pa je stekel sladkorni sirup, tako da je tekla vsa rjava in sladka. Prav ta požar je prisilil mestne očete, da so začeli razmišljati o bolj organizirani gasilski službi. Marca 1870 je bilo tako ustanovljeno gasilsko društvo pod imenom Laibacher freiwillige Feuerwehr. Društvo je dobilo svoje prostore na magistratu, prvi dan pa je v društvo pristopilo 27 moških.

Gašenje požara

Leta 1899 je bilo na pobudo župana Ivana Hribarja sklenjeno, da se prične v gasilskem društvu poveljevati v slovenskem jeziku. V letih okrog preloma stoletij je bilo še nekaj pomembnih posredovanj, še posebej je bilo pomembno reševanje ob potresu leta 1895. Prva svetovna vojna je močno zarezala v članstvo, saj se prenekateri član, ki je bil vpoklican v vojsko, ni vrnil. Tragičen dan v delovanju društva predstavlja 4. maj 1920, ob posredovanju sta namreč umrla dva gasilca, štirje pa so bili huje ranjeni.

Gasilske uniforme

Leta 1922 je bila ustanovljena poklicna gasilska enota, ki je prevzela del opreme in nalog na področju gašenja in vse naloge reševalne službe. Tudi med drugo svetovno vojno je delo v gasilskem društvu teklo naprej.

Naslednji mejnik v razvoju društva predstavlja leto 1986, ko se je končno prese-lilo v svoje lastne prostore na Poljanskem nasipu.

Prvi zaprti gasilski avto iz Viča v povorki po ljubljanskih ulicah (1937)

Med osamosvojitveno vojno se je društvo močno angažiralo, saj je postavljalo barikade za tanke JLA , prav tako pa so gasilci hitro posredovali tam, kjer je bilo to potrebno.

Leta 2000 je bilo društvo ob 130 letnici delovanja odlikovano s strani tedan-jega predsednika države Milana Kučana s častnim znakom svobode Republike Slovenije.

Nekdanji in sodobni gasilski avto

Povzeto po:

- <http://www.gdlm.si/zgodovina-drustva.html>
- Kako so gasili pred 105. leti (Življenje in svet, 1930, knj.8, št.14, str.389)
- Franc Sever: Viški gasilci skozi čas, Ljubljana, 1997
- VIŠKI gasilci : 125 let / zgodovinski krožek OŠ Vič ; mentor Danilo Lukner. - Ljubljana : Osnovna šola Vič, [1998]
- 120 let Prostovoljnega gasilskega društva Ig / [zbrali, zapisali in uredili Alenka Jeraj ... et al.]. - Ig : Prostovoljno gasilsko društvo, 2003
- 100 let PGD Trzin : [1906-2006] / [avtorji Jože Kajfež ... et al.]. - Trzin : Prostovoljno gasilsko društvo, 2006
- Gasilsko društvo Stožice : ob petinsedemdesetletnici ustanovitve : 1907-1982. - Stožice : Gasilsko društvo, 1982
- 110 let Prostovoljnega gasilskega društva Brezovica pri Ljubljani : 1898-2008 / [sestavil in zapisal Janez Urbančič - Janko iz okrnjenega arhiva, lastnih zapiskov, obstoječih fotografij in dokumentov]. - Brezovica pri Ljubljani : Prostovoljno gasilsko društvo, 2008
- Uniforme v zgodovini. 2, Civilne uniforme na Slovenskem / Sergej Vrišer. - Ljubljana : Park : Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 1991

Gasilci

Priporočilni seznam leposlovne in poučne literature za otroke

- Askew, Amanda: Gasilec. Prev. Maja Kraigher. Ilustr. Andrew Crowson. Murska Sobota: Pomurska založba, 2010. (Kdo vse nam pomaga).
- Barber, Nicola: Požari in poplave. Ilustracije Peter Bull Art Studio. Ljubljana: Grlica 2006. (Svetilnik. Naravne katastrofe).
- Beaumont, Émilie: Gasilec Mihec. Prev. Ante Bračić. Ilustr. Alexis Nesme. Ljubljana: Otroška knjiga OKA, 2007. (Mali nadobudnež; 1).
- Bieber, Hartmut: Medo Jaka pri gasilcih. Prev. Neža Božič. Ilustr. Hartmut Bieber. Tržič: Učila International, 2006.
- FREDI. Gasilni avto. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1995. (Vesela vozila).
- Fritz, Ervin: Gasilec. V: Dimnikar je črn grof. Ljubljana: DDU Univerzum 1984.
- Strebel, Guido: Globi gasilec. Ljubljana: HacVia, 1995.
- Gradnik, Alojz: Požar na Savi. V: Narobe svet. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1953.
- Haderlein, Ute: Medvedek in njegov gasilski avto. Prev. Gregor Adlešič. Ilustr. Debbie Richardson. Ljubljana: Karantanija, 2006.

- Hood, Susan: Gasilec Samo najde prijatelja ilustrirala Ortiz & Alfred. Poslovenila Barbara Hanuš. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1998.
- Jaskula, Joanna: Gasilska brigada. Ilustriral Jakob Kuema ; prevedla Alenka Kolenc. Ljubljana: Domus, 2001.
- Jurca, Branka: Prišli so gasilci. V: Ko Nina spi. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1980.
- Kovič, Kajetan: Gasilska četa. V: Moj prijatelj Piki Jakob. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1982. (Deteljica).
- Lachner, Dorothea: Mali muc Tati. Ljubljana: Kres, 1996.
- Lindgren, Astrid: Pika reši življenje. V: Pika Nogavička. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1988. (Zlata knjiga).
- Niessen, Susan: Kaj dela gasilec. Ilustracije Stefan Seidel. Prevedla Sandra Stevanovič Tržič : Učila International, 2008.
- Novak, Tanja: Ježek Snežek in požar. Ilustr. Peter Škerl. Ljubljana: Ministrstvo za obrambo RS, Uprava RS za zaščito in reševanje, 2006.
- Novak, Tanja: Ježek Snežek in suša: požar v naravi. Ilustr. Peter Škerl. Ljubljana: Ministrstvo za obrambo RS, Uprava RS za zaščito in reševanje, 2007.
- OGENJ, prijatelj ali sovražnik? Prevedel in priredil Jan Jona Javoršek. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1995. (Zbirka Korenine znanja. Znanost).
- Rorič, Ivica Vanja: Kako so mravlje pogasile požar. V: Poredni medvedek. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1984. (Čebelica).
- Simon, Philippe; Bouet, Marie Laure: Podobe 112. Prev. Dejan Brate. Ilustr. Colette Hus David. Ljubljana: Otroška knjiga OKA, 2010. (Podobe).
- Spender, Nick: Glasni gasilski avto. Ilustr. Nick Spender. Radovljica: Didakta, 2007. (Koleščki).
- Strebel, Guido: Globi gasilec. Prev. Jasna Toplak. Ljubljana: Tamia, 1995.
- Švajncar, Janez: Mihec z velikega bloka. Ljubljana: Gasilska zveza Slovenije, 1981.
- Risani filmi o pogumnem gasilcu Samu.

Priporočilni seznam je pripravila:
 MKL, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo

Mestna občina
Ljubljana

mestna
knjižnica
ljubljana